

2. Вітковська А.Т. Міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав людини. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2010. Випуск 88. Частина 1. С. 111-113.
3. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини, розділ 2. навч. посіб. МОН України. Київ. Вид. «ФОП Голембовська О.О.». 2018. АС. 16.
4. Vienna Declaration and programme of action 12 July 1993, A/CONF.157/23. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g93/142/33/pdf/g9314233.pdf>
5. Декларація про державний суверенітет України / Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. 2-е вид. Київ: Юрінформ, 1992. С. 7 -12.
6. Космина Я. Розділ 18. Україна в системі міжнародних відносин // Політологія / За наук. ред. А.Колодій. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. С. 557.
7. Рада ООН з прав людини, Basic Facts about UPR. URL: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/BasicFacts.aspx> (дата звернення: 14.11.2022).
8. Рада ООН з прав людини, Report on the Universal Periodic Review of Germany, 11.7.2018 (UN Doc. A/HRC/39/9).

Старовойт Аліна Олексіївна,

здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавра ННПП Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чижов Денис Анатолійович,

професор кафедри конституційного права
ННПП НАВС, доктор юридичних наук,
доцент

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НА РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах глобалізації та інтеграційних процесів Україна, як держава з європейськими цінностями, активно долучається до міжнародних стандартів у сфері прав людини. Одним із ключових напрямів цього процесу є гармонізація національного законодавства з міжнародним правом, зокрема в галузі захисту конституційних прав людини. Міжнародне право стало одним із важливих стимулів для розвитку української правової системи, посилення гарантій прав людини і приведення їх у відповідність до європейських та міжнародних

стандартів. Важливим аспектом цього процесу є дослідження того, як міжнародне право впливає на конституційні права людини в Україні, як саме цей вплив реалізується на законодавчому рівні та які основні виклики супроводжують цей процес.

Вплив міжнародного права на розвиток конституційних прав людини в Україні проявляється у трьох основних напрямках. Перш за все, це імплементація міжнародних договорів та конвенцій, які Україна ратифікувала, у національне законодавство. Серед них можна відзначити Європейську конвенцію з прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенцію ООН проти катувань та інші міжнародні документи, які містять норми щодо захисту прав і свобод людини.

Другим аспектом впливу міжнародного права є практика міжнародних судових органів, зокрема Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), чії рішення стали невід'ємною частиною правової практики в Україні. Це підштовхує українську судову систему до уніфікації з європейськими стандартами правозахисту.

Третій напрям впливу — це рекомендації та моніторингові звіти міжнародних організацій, які допомагають визначити проблемні аспекти в дотриманні прав людини та надають орієнтири для вдосконалення національного законодавства.

Ратифікація Європейської конвенції з прав людини у 1997 році стала значним кроком у напрямі інтеграції України до європейського правового простору. Норми цієї Конвенції мають пріоритет над національним законодавством у випадках, коли національні закони суперечать її положенням. Також рішення ЄСПЛ мають обов'язковий характер для України та вимагають виконання, що забезпечує високий рівень правового захисту для громадян країни.

Практика ЄСПЛ стала невід'ємною частиною української судової системи, оскільки українські суди дедалі частіше звертаються до її рішень при винесенні власних постанов. Наприклад, питання права на справедливий судовий розгляд, свободи вираження поглядів, права на особисту недоторканність часто розглядаються з урахуванням прецедентів ЄСПЛ, що зміцнює правові гарантії захисту прав людини в Україні.

Членство України в ООН, Раді Європи, Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) та інших міжнародних організаціях передбачає участь у системі моніторингу дотримання прав людини. Ці організації здійснюють моніторинг ситуації в Україні, надаючи рекомендації щодо вдосконалення захисту прав людини. Наприклад, моніторингові звіти Ради Європи підкреслюють

важливість забезпечення свободи слова, незалежності судової системи та прав національних меншин.

Крім того, міжнародні моніторингові органи відстежують ефективність впровадження реформ, зокрема в галузі судової системи, прокуратури та правоохоронних органів, що впливають на забезпечення прав людини.

Україна прийняла низку важливих змін у Конституції та національному законодавстві для приведення у відповідність із міжнародними стандартами. Зокрема, реформи торкнулися системи правосуддя (запровадження нового формату суддівської відповідальності, створення Антикорупційного суду), удосконалення виборчого законодавства та інших ключових сфер.

Одним із прикладів такого реформування є прийняття в 2016 році змін до Конституції в частині правосуддя, що було необхідним кроком для інтеграції в європейський простір правосуддя та забезпечення доступу громадян до незалежного суду. Крім того, Україна запровадила механізми для реалізації права на доступ до інформації, що відповідає рекомендаціям Ради Європи.

Попри значний прогрес, процес імплементації міжнародного права в Україні стикається з низкою викликів. По-перше, не всі міжнародні зобов'язання, взяті на себе Україною, були реалізовані в національному законодавстві. Це часто зумовлено політичними, економічними та адміністративними труднощами, які ускладнюють процес прийняття та реалізації необхідних законодавчих змін.

По-друге, недостатній рівень правової обізнаності серед громадян та представників судової системи також впливає на ефективність імплементації міжнародних норм. У багатьох випадках громадяни України не знають про можливість звернення до ЄСПЛ або про наявність міжнародних стандартів, які можуть бути застосовані для захисту їхніх прав.

По-третє, нестача фінансових і людських ресурсів у сфері правосуддя є додатковим чинником, що обмежує ефективність реалізації міжнародних норм на національному рівні. Розбудова ефективної системи правового захисту потребує значних інвестицій у судову інфраструктуру та професійне навчання юристів.

Вплив міжнародного права на розвиток конституційних прав людини в Україні є вирішальним чинником на шляху до побудови правової держави з демократичними цінностями. Імплементація міжнародних правових стандартів дозволяє Україні покращити якість захисту прав людини, а також створює умови для розвитку правової культури та вдосконалення судової системи. Однак повна інтеграція міжнародного права потребує подальших зусиль, зокрема вирішення проблем імплементації та підвищення рівня правової свідомості серед населення. Важливим завданням для України залишається підвищення ефективності та

доступності правозахисної системи, що сприятиме покращенню стану дотримання конституційних прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Європейська конвенція з прав людини. Ратифікована Верховною Радою Україною 17 липня 1997 року.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N2148-VIII (2148-08) від 19.10.1973 р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
4. Мацюк О. В. Імплементация міжнародних стандартів прав людини в національне законодавство України. Вісник Верховного Суду України. 2020. № 4. С. 23–29.
5. Практика застосування Європейської конвенції з прав людини у національному праві України: огляд кейсів і коментарів. Київ. Верховний Суд України. 2021.

Сьох Катерина Ярославівна,
завідувач кафедри
конституційного права та прав
людини НАВС, кандидат
юридичних наук, доцент

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання щодо обмеження прав і свобод людини з боку органів державної влади є особливо актуальним в часи сьогодення. В умовах воєнного стану, держава може відступити від своїх зобов'язань щодо забезпечення реалізації прав людини, тобто правомірно обмежити права людини, відповідно до ст. 64 Конституції України та міжнародних нормативно-правових актів. Правомірне обмеження прав людини державою має на меті не порушити права людини, а не допустити порушення прав інших суб'єктів.

Аналізуючи міжнародні нормативно-правові акти, слід зазначити, що можливість обмеження прав людини державою передбачено фактично у всіх міжнародних стандартах прав людини. До прикладу, відповідно до ст. 29 Загальної декларації прав людини, держава може встановити обмеження прав людини виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших